

STRÁŽE! STRÁŽE!

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA

TERRY PRATCHETT

STRÁŽE! STRÁŽE!

Copyright © 1989 by Terry Pratchett
Translation © 1995 Jan Karczewski
Cover art copyright © 1989 by Josh Kirby

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít
nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat a šířit bez souhlasu nakladatele.

ISBN 978-80-7197-511-3

Můžete jim říkat palácová garda, městská stráž nebo prostě hlídka. Ať už se budou jmenovat jakkoliv, jejich úloha ve většině fantasy románů je stejná. Zhruba ve třetí kapitole (ve filmu pak po prvních deseti minutách promítání) vtrhnou do místnosti, jeden po druhém ukázněně zaútočí na hlavního hrdinu a dají se pobít. Nikdy se jich nikdo neptá, jestli o to stojí.

Table kniha je věnována jim.

A také Mikeovi Harrisonovi, Mary Gentleové, Neilu Gaimanovi a všem dalším, kteří se bavili a pomáhali mi s myšlenkou K-prostoru. Škoda, že jsme nikdy nepoužili Schrödingerův paperback...

Jsme tam, kam odešli draci.

Leží...

Nejsou mrtví ani nespí. Nečekají, protože čekání je podmíněno předpokladem. Oni nepředpokládají. Možná že ta slova, která hledáme, zní...

...latentní stav.

Přestože ten prostor, který zabírají, není obyčejný prostor, jsou tam skutečně hustě namačkáni. Každý krychlový centimetr je vyplněn drápem, zubem, šupinou nebo špičkou ocasu, takže jejich společenství připomíná jednu z těch fantaskních kreseb, nad kterou si teprve po nějaké chvíli uvědomíte, že ten volný prostor mezi draky je vlastně vyplněn dalšími draky.

Mohli by ve vašich myslích vyvolat představu krabičky sardinek, pokud byste si ovšem sardinky představovali obrovské, šupinaté, pyšné a domýšlivé.

A dá se předpokládat, že někde existuje klíč.

V docela jiném vesmíru, v nejstarším, největším a nejspínavějším městě světa – Ankh-Morporku – začínalo časně ráno. Z šedé oblohy padal jemný déšť a marně se pokoušel rozptýlit říční mlhu, která se líně povalovala v ulicích. Krysy rozličných druhů se vydávaly za svými nočními činnostmi. Pod vlhkým pláštěm noci vrazi vraždili, kapsáři se kapsovali, rozhodňozky rozhazovaly nohy a tak dál.

A opilý kapitán Elánus, důstojník Noční hlídky, se velmi nejistě potácel ulicí. Nakonec se pomalu složil do stoky u stráž-

nice, kde zůstal ležet, a nad ním se objevovala podivná písmena, která plynule měnila barvu a syčela ve vlhkostí prosyceném vzduchu...

To město bylo jako to... jaksetořekne. Jaksetoksakru. To. Ta věc. *Ženská*. To je to! To je ono! Ukřičená, stará celý staletí, ale taky to... krásná a pořád nová. Chytí vás na svý kraječky, nechá vás, abyste se do ní to... zamilovali, a potom vás kopne do toho... tý věci. Co máte v hubě. Jazyk. Mandle. *Zuby!* Jo, to je ono, do toho vás kopne, do těch. Ona je totiž to... psí dáma! Přece jakseto... Štěně, ne, to ne... Slepice, né, to taky... Jo! Čubka je to! Jeden ji začne nenávidět, ale fest, a akorát, když si myslí, že na ni, tu děvku město, zapomněl, tak vám otevře to svý ztrace... zatracený rudý prohnílý srdce dokořán a vyvede vás z rovna... z toho... z rovno... váhy. Jo. To je ono. Jeden nikdy neví, jak si s ní stojí. Leží. Člověk má jistý jenom jedno. Nikdy se jí nezbavíte... neopustíte ji, ho, město. Protože bylo vaše, dalo vám... dalo vám všechno, znáte ho celé, viděl jste ho celé a odevšad... patřila vám dokonce i ta odpadní strouha...

Vlhká temnota halila i ctihodné budovy Neviditelné univerzity, nejpřednější magické školy světa. Jediné světlo byly jemné oktarínové záblesky, které se tu a tam objevily v malých okénkách nové Budovy silnoproudé magie, kde ty nejchytřejší mozky zkoumaly samu materii vesmíru, ať už se jí to líbilo nebo ne.

A pak bylo samozřejmě vidět světlo v knihovně.

Knihovna byla největší sbírkou magických knih a textů v celém známém mnohovesmíru. Její regály se prohýbaly pod tisícovkami svazků plných okultního vědění a magických nauk.

Říkalo se, že tak obrovské množství magie dokáže pokřivit obyčejný okolní svět, a proto v knihovně neplatí obvyklé zákony času ani prostoru. Říkalo se, že knihovna existuje *navěky*. Mezi regály ve vzdálenějších chodbách jste se prý mohli potulovat celé dny. V jejich bočních uličkách údajně žijí celé skupiny studentů, ztracených při studiu a výzkumech, a v temných vý-

klencích se plíží podivné věci, sloužící za potravu věcem ještě mnohem podivnějším, které občas vylézají z neprozkoumaných hlubin.*

Moudří studenti, kteří se vydávali do hlubin knihovny hledat některý z méně užívaných svazků, si dávali dobrý pozor, aby nezapomněli kreslit na regálech křídové značky. Ti opravdu chytrí navíc nechávali svým spolubydlícím dopis, kde jim oznamovali, kam a proč se vydali, a žádali je, aby je přišli hledat, pokud by se náhodou nevrátili na večeři.

Protože je známo, že magie se dá svázat jen velmi volně, byly knihy uložené v knihovně mnohem víc než předměty ze dřeva, kovu a pergamenu.

Z jejich hřbetů vyletovaly jiskřičky přebytečné magie a neškodně se uzemňovaly prostřednictvím mosazných kolejničků, které byly právě k tomuto účelu připevněny na každém regále. Kolem skříní s knihami poletovaly jako namodralé trasírky magické výboje a všude znělo tiché papírové šustění, zvuk podobný tomu, jaký byste snad mohli zaslechnout nedaleko kolonie hřadujících špačků. V nočním tichu promlouvaly knihy jedna ke druhé.

A do toho všeho se ozývalo něčí chrápání.

Záře vycházející z regálů samozřejmě místnosti neosvětlovala, spíš měnila temnotu v husté šero, ale bystrý pozorovatel by

* Pozn. autora: *Nic z toho všeho nebyla pravda. Pravda je, že prostor a čas dovede narušit i dostatečně velká sbírka obyčejných knih, což je možné dokázat při návštěvě v jednom z těch klasických starodávných antikvariátů, které stále ještě existují. Jsou to obchody, které jako by stvořil nevrlý M. Escher. Je v nich víc dřevěných schodišť než místností a většina tmavých regálů končí u malých dvířek, kterými se normálně vyvinutý smrtelník stěží protáhne. Tady platí klasická rovnice: Vědění = síla = energie = hmota = množství. Skutečně dobré knihkupectví není vlastně nic jiného než vylepšená černá díra, která umí číst.*

možná díky tomu modravému pulzování rozeznal přímo uprostřed ústřední haly prastarý otlučený psací stůl.

Chrápání vycházelo zpod něj, z místa, kde kus staré příkrývky zakrýval něco, co se podobalo hromádce pytlíků s pískem, ale co ve skutečnosti byl dospělý orangutan mužského pohlaví.

Byl to knihovník.

V těchto dnech už jen málokoho napadlo poukazovat na skutečnost, že je orangutan. K té změně došlo při jisté magické nehodě*. Podobné nebezpečí v přítomnosti množství mocných magických knih hrozilo prakticky neustále a většina zúčastněných byla přesvědčena, že z toho všeho tenkrát knihovník vyvázl ještě velmi šťastně. Koneckonců měl, alespoň v základě, přibližně stejnou podobu. Magická rada mu také dovolila setrvat ve funkci, protože byl ve svém zaměstnání velmi zkušený a zběhlý. Připusťme, že slovo „dovolila“ není zcela na místě. Po díl na tom měl jistě i způsob, jakým uměl ohrnout horní pysk a odhalit tolik zažloutlých tesáků, kolik by se nenašlo u celé magické rady dohromady. Stačilo mu ohradit se takto jen dvakrát nebo třikrát a otázku jeho vnější podoby už v radě nikdy nikdo nepředložil.

Ale teď se ozval další zvuk, totiž tiché skřípění opatrně otvíraných dveří. Po podlaze zašuměly téměř neslyšné kroky a zmizely mezi obsypanými regály. Knihy vzrušeně zašuměly a několik největších grimoárů zachřestilo řetězy.

Knihovník, ukolébaný šepotem deště, tvrdě spal.

O nějakých osm set metrů dál, stále ještě v objetí své stoky, otevřel kapitán Elánius, důstojník Noční hlídky, ústa a dal se do zpěvu.

Půlnočními ulicemi se tiše proplétala vysoká postava celá v černém. Tiše přebíhala od jednoho krytého vchodu k druhé-

* Pozn. překl.: *Magická nehoda* – viz knihu T. Pratchetta *Lehké fantastično* – Talpress 1993.

mu a držela se ve stínech úzkých uliček, až dorazila k pochmurné a odpudivé bráně. Každému muselo být jasné na první pohled, že každá obyčejná brána, která by chtěla vypadat *tak* odpudivě, by na to musela vynaložit strašlivé úsilí. Vypadalo to, jako by někdo povolal architekta a dal mu zvláštní pokyny. Chtěli bychom něco hodně tajemného v zašlém dubu, řekli mu. Nejlépe kdybyste nad bránu umístil hodně odporný chrlič a postaral se, aby se při jejím zavření ozval zvuk podobný obřímú dupnutí. Ta brána prostě musí vypadat tak, aby si každý, kdo se na ni podívá, uvědomil, že když zmáčknete knoflík zvonku, nezve se obyčejné „bim, bam“!

Černá postava vyklepala na vrata složitou řadu zvukových značek. Otevřela se uzoučká špehýrka a tou vyhlédlo oko plné podezření.

„Významná sova houká jen v noci,“ zašeptal návštěvník a pokoušel se setřást z černé kápě dešťovou vodu.

„A přesto mnoho prosedlých vládců navrací se k mužům bez pána,“ prohlásil hlas za zamřížovanou špehýrkou.

„Třikrát hurá dceři sestry staré panny,“ pokračovala promočená postava.

„Katovi připadají všichni žadatelé stejně vysocí.“

„Což není pravdou, že zárodek růže ukrývá se v každém trnu?“

„Dobrá matka uvaří fazolovou polévku i toulavému chlapci,“ odušil hlas za branou.

Rozhostilo se ticho přerušované jen zvukem padajícího deště. Pak přichází zmateně zašeptal: „Cože?“

„Dobrá matka uvaří fazolovou polévku i toulavému chlapci.“

Zavládla znovu dlouhá odmlka. Nakonec promáčená postava řekla: „Jsi si jistý, že věž postavená na špatných základech se nechvěje i při mávnutí křídel motýlích?“

„Houby. Je to fazolová polívka. Je mi líto.“

V rozpačitém tichu neodbytně šuměl déšť.

„A co takhle velryba v kleci?“ nadhodil najednou promoklý

návštěvník, který se pokoušel ukrýt před deštěm pod tím malým převisem, který poskytovala stříška nad branou.

„A co s ní má být?“

„Ta neměla by znát volné hlubiny mořské, když už to tedy chceš vědět.“

„*Aha!* Velryba v *kleci!* Ty hledáš *Osvícené* bratrstvo ebenové noci! O tři domy dál!“

„A vy jste tedy vlastně kdo?“

„My jsme *Zářící* a prastaré bratrstvo *Ee.*“

„Já měl dojem, že vy se scházíte v *Přeslazené* ulici?“ ozval se promočený muž po chvíli.

„No jo, původně. Jenže víš, jak to chodí. Každý úterek si ty místnosti najímal spolek figurálních řezbářů. Pořád se to nějak pletlo dohromady.“

„*Aha.* No tak v každém případě díky.“

„Potěšení na mé straně.“ Špehýrka se zaskřípěním zapadla.

Postava v černém na ni chvilku znechuceně zírala a pak se šploucháním vykročila dál ulicí. O tři domy dál byl skutečně neméně pochmurný portál. Stavitel se ani příliš nenamáhal zakrýt, že jeden návrh se dá zhodnotit dvakrát.

Promočený muž zabušil. Otevřela se malá zamřížovaná špehýrka.

„Ano?“

„Hele, *Významná* sova houká jen v noci, dobrý?“

„A přesto mnoho prošedlých vládců navrací se k mužům bez pána.“

„*Třikrát* hurá dceři sestry staré panny, dobrý?“

„*Katovi* připadají všichni žadatelé stejně vysocí.“

„Což není pravdou, že zárodek růže ukrývá se v každém trnu?“ Podívej, tady strašlivě močí, uvědomuješ si to?“

„To víš, že jo,“ odpověděl hlas za branou tónem člověka, který si to skutečně uvědomuje, ale přitom to není on, kdo stojí venku na dešti.

Návštěvník si povzdechl.

„Velryba v kleci nezná volné hlubiny mořské,“ prohlásil otráveně, „jestli ti to tedy udělá dobře.“

„Věž postavená na špatných základech se zachvěje i při mávnutí křídel motýlích!“

Žadatel se oběma rukama chytil mříží ve špehýrce, přitáhl se k ní a zasyčel: „Tak už mě k sakru konečně pusť dovnitř, jsem promočenej na kůži!“

Nastala další vlhká přestávka.

„Říkal jsi volné hlubiny, nebo volné bubliny?“

„Hlubiny jsem řekl! Volné *hlubiny*. Protože jsou nekonečně *hluboké*, rozumíš? To jsem já, bratr Zapětprstů.“

„No, mně se zdálo, že jsi říkal bubliny,“ prohlásil neviditelný strážce brány opatrně.

„Podívej, chcete tu blbou knihu, nebo ne? Já to vůbec nemusel dělat! Mohl jsem klidně zůstat doma v posteli.“

„Jseš si jistý, že to byly *hlubiny*?“

„Poslyš, vím přece, jaké je rozdíl mezi hlubinou a podělanou bublinou, ne?“ prohlásil bratr Zapětprstů naléhavě. „Dobře jsem věděl, jak volné mohou být hlubiny už v době, kdy tys byl ještě ukňouranej nováček. Takže otevřeš konečně ty blbý dveře!?“

„Nó... dobrá.“

Bylo slyšet zvuk odstrkovaných závor. Pak se znovu ozval hlas zevnitř: „Nevadilo by ti, kdybys trochu zatlačil? Vrata Vědění, jimiž nesmí projít noha nezasevěčeného, se v tom dešti pokroutila a zadírají se.“

Bratr Zapětprstů se o bránu opřel ramenem, protlačil se dovnitř, vrhl na bratra Dveřníka ošklivý pohled a pospíchal dál.

Ve Vnitřní svatyni na něj čekali ostatní. Stáli tam s přihloupným výrazem lidí, kteří nejsou zvyklí chodit ve strašidelných černých róbách s kápí. Nejvyšší velmistr mu kývl na pozdrav.

„Bratr Zapětprstů, že ano?“

„Tak jest, Nejvyšší velmistře.“

„Přinášíš to, co jsme tě poslali získat?“

Bratr Zapětprstů vytáhl z mokrých záhybů své róby balíček. „Byla přesně tam, kde jsem řekl, že bude,“ prohlásil. „Šlo to jak po drátkách.“

„Skvěle provedeno, bratře.“

„Díky, Nejvyšší velmistře.“

Nejvyšší velmistr zabušil svým kladívkem. Postavy v místnosti kolem něj vytvořily víceméně pravidelný kruh.

„Volám vás, Výjimečnou a svrchovanou lóži Osvíceného bratrstva ebenové noci, k pořádku,“ zahřímal velebným hlasem. „Jsou dveře Vědění zapečetěny proti všem svatokrádežníkům a nezasvěceným?“

„Jo, jsou dokonale zaseklý,“ potvrdil bratr Dveřník. „Je to tím vlhkem. Příští týden si donesu hoblík a v tu ránu...“

„Dobrá, *dobrá*,“ zarazil ho Velmistr netrpělivě. „Pouhé ano mi stačí. Jeť trojitý kruh věrně a viditelně zpodobněn? Patří sem všichni přítomní právem? A varuji každého vetřelce, ať vyzná se ještě včas, neb pokud ho odhalíme později, bude vyveden z tohoto svatého místa, jeho bzunták rozsekán, šmoule rozhozeny do všech světových stran, pačák trhán mnohými háky, jeho kříhouš naražen na vysoký kůl a... *no co je zas!?*“

„Promiňte, říkal jste *Osvícené* bratrstvo?“

Nejvyšší velmistr vrhl pohled na osamělou postavu, která poněkud nesměle zvedala ruku.

„Tak jest! Osvícené bratrstvo, které střeží svaté Vědění ode dne, který si žádný z nás nepamatuje –“

„Od loňského února,“ snažil se mu napovědět bratr Dveřník. Velmistr cítil, že bratr Dveřník jaksi není s to vcítit se do věci.

„Tak pardón, pardón, omlouvám se,“ prohlásila nejistá postava. „Vy nejste můj spolek, určitě. Musel jsem si splést ulici. Takže bych hned vyrazil, jestli mě vypustíte ven...“

„A jeho kříhouš naražen na vysoký kůl,“ opakoval Velmistr jízlivě, zatímco zvenčí sem doléhaly vlhké dřevěné zvuky, které napovídaly, že se bratr Dveřník pokouší otevřít tu strašlivou

bránu. „Jsme už opravdu sami mezi sebou? Není mezi námi ještě další nevědomý, který sem náhodou zabloudil na své cestě někam jinam?“ dodal s trpkým sarkasmem. „Dobrá. Výborně. Tak to jsem rád. Předpokládám, že bych chtěl příliš mnoho, kdybych se zeptal, zda jsou čtyři strážní věže zajištěny? Skvěle. A obtěžoval se někdo očistit svatý Pantalón? Oh, takže vy? A pořádně? Víte, že si to zkontroluju... dobrá. A byla okna zapечатěna rudými páskami Moudrosti, jak praví prastarý obřadník? Dobrá. Tak teď bychom s tím tedy mohli trochu pohnout.“

Velmistr pokračoval v obřadu s mírně rozladěným výrazem tchyně, která přejela prstem po horní desce skříně v bytě své snachy a proti všemu očekávání zjistila, že tam není prach.

To je mi spolek, říkal si v duchu. Stádo neschopných, do kterých by žádný jiný tajný spolek nepíchl ani třímetrovou berlou Autority. Jeden vedle druhého patří k těm, kteří by si vykloubili prsty i při tom nejjednodušším tajném potřesení rukou.

Jenže jsou to přece jenom neschopní, kteří mají spoustu možností. Ať si ostatní spolky verbují zkušené, nadějně, ambiciózní a sebevědomé. On si ponechá své ukňourané a vzteklé, lidi se žaludky plnými žlučovité zášti, ty, kteří vědí, že by cokoliv dokázali líp než všichni ostatní, jen kdyby jim někdo dal tu možnost. Tak, pomyslel si Nejvyšší velmistr. Dejte mi ty, v jejichž žilách pod slabou blankou pošetilosti a neškodného bláznovství proudí zlá krev a pomstychtivost.

A také hloupost. Všichni přísahali slavnostní přísahou, pomyslel si, ale ani jeden z nich se vlastně nezeptal, co je to kříhouš.

„Bratři,“ prohlásil, „dnes v noci musíme projednat záležitosti nesmírné důležitosti. Dobrá vláda, ne, sama budoucnost Ankh-Morporku spočívá v našich rukou.“

Všichni se naklonili blíž. Nejvyšší velmistr cítil to známé mravenčení spojené s pocitem moci. Všichni přítomní mu do slova viseli na rtech. Ten pocit stál za trochu šaškování v černé róbě.

„Všichni dobře víme, že město je peleší zkorumpovaných

mužů, kteří sedí na hromadách neprávem nabytého bohatství, zatímco lepší muži jsou odstrkováni do pozadí a odsouváni do podřadných rolí.“

„To tedy víme!“ prohlásil bratr Dveřník po kratší chvilce, během níž si Velmistřův projev přebíral. „Zrovna minulý týden jsem u nás, v cechu pekařů, řekl mistru Křičkovi, že –“

Nebyl to pohled, co bratra Dveřníka tak rychle umlčel, protože Velmistř dohlížel na to, aby si všichni bratři halili obličej do tajemného stínu kápí, ale náraz vzteklého ticha vyzařujícího z temnoty pod kápí Velmistřovou.

„A přece tomu tak vždy nebývalo,“ pokračoval Nejvyšší velmistř. „Kdysi panoval zlatý věk, kdy moudří a vládyschopní byli uctíváni a po právu odměněni. Byl to čas, kdy Ankh-Morpork nebyl jen město velké, ale především město velkolepé. Věk rytířství. Věk, kdy – prosím, bratře Ostrověži?“

Menší kulatá postava v našponovaném černém hábitu zvedla ruku. „To jako mluvíte o době, kdy jsme měli krále?“

„Skvělá dedukce, bratře,“ prohlásil Nejvyšší velmistř, kterého zaskočil ten nebývalý projev inteligence. „A tak –“

„Ale to všechno bylo přece vyřízeno už před nějakou tou stovkou let,“ nedal se bratr Ostrověž připravit o slovo. „Nedošlo tam k nějakému strašlivému boji, nebo bitvě, nebo tak? A od té doby nám vládou šlechtici jako Patricij.“

„Ano, přesně tak, to byla vyčerpávající poznámka, bratře Ostrověži.“

„No, já se akorát snažím říct, že už žádní králové nejsou,“ pokračoval bratr Ostrověž snaživě.

„Jak bratr Ostrověž říká, rod –“

„To nic, to vy jste přece začal o tom rytířství a podle toho jsem poznal co a jak,“ bránil se skromně bratr Ostrověž.

„Díky, ano, tak tedy –“

„To přece dá rozum, že rytířství patří ke králům, no ne?“ usmál se pyšně bratr Ostrověž. „A taky rytíři, to ví každý. Rytíři vždycky nosili –“

„No, *tak tedy*,“ vskočil mu Nejvyšší velmistr poněkud ostře do řeči, „je tady určitá možnost, že rod ankh-morporských králů ještě tak docela nezmizel v propadle dějin, jak tvrdí většina vládců a historiků, ale že byla jejich rodová linie zachována až do dnešních dnů. Alespoň všechny mé výzkumy prastarých spisů tomu nasvědčují.“

Pak se v očekávání a s nemalou dávkou pýchy rozhlédl. Jenže se nezdálo, že by jeho slova přinesla kýžený efekt. Možná že by byli ještě vzali tu rodovou linii, pomyslel si, ale propadlo dějin už na ně bylo trochu moc.

Ruka bratra Ostrověže se znovu zasmíkala ve vzduchu.

„Ano?“

„Chcete snad říci, že by tady někde mohl poletovat člověk, který by mohl být dědic trůnu?“ zeptal se užaslým hlasem bratr Ostrověž.

„Právě to jsem chtěl říci, ano.“

„Jasně. Oni to fakt dělají, abyste věděli,“ prohlásil zasvěceně bratr Ostrověž ke shromáždění. „Něco takového se stává každou chvíli. Pořád o tom čtete. Říká se jim vzdálená odnož. Ukrývají se celou věčnost někde v daleké divočině, předávají si tajný meč a mateřské znamínko a takové ty věci z generace na generaci. A potom, když je staré království potřebuje, objeví se a vykopnou každého usurpátora, který se tam motá. A pak začne všeobecná veselice.“

Nejvyšší velmistr cítil, jak mu klesá čelist. Ani ve snu ho nenapadlo, že to bude takhle snadné!

„No dobrá,“ ozvala se teď postava, o které Nejvyšší velmistr věděl, že je to bratr Štukatér. „A co? Tak teda řekněme, že se ten odnož objeví, přijde k Patriciji a řekne: ‚Pohleď na mne, já jsem tady král, hlehlež, tudle mám mateřské znamínko a tak dál, a ty teď koukej odprejsknout, smrade‘? Co myslíš, že by ho čekalo? Maximálně tak dvě tři minuty života, to ti říkám rovnou.“

„Tys mě *neposlouchal*,“ odporoval mu bratr Ostrověž. „Vtip je v tom, že se odnož vždycky objeví, když je království v *ne-*

bezpečí, rozumíš tomu? Pak si ho prostě každý musí všimnout, ne? Lidi ho odnesou do paláce, vyléčí pár nemocných, vyhlásí týden dva volna, rozhodí nějaké to zlato z pokladu, a pic kozu do vazy, je miláčkem národa!“

„Taky si většinou musí vzít princeznu,“ přidal se se svou troškou bratr Dveřník, „za to, že byl pasáček vepřů.“

Všechny hlavy se obrátily jeho směrem.

„Kdo tady mluvil o tom, že byl pasáčkem vepřů?“ zaútočil bratr Ostrověž. „V životě jsem neslyšel, že by byl pasáčkem vepřů. Kde jsi to vzal?“

„Počkej, ale on má pravdu,“ pokýval bratr Štukatér moudře kápí. „Obyčejný odnož většinou bývá pasáček vepřů nebo zahradník a občas bývá dokonce němý. To je tím, že jsou všude na to... jak se to... na zapřenou. Chovají se jako obyčejní sprosťáci... ne, počkejte, prostáčci z toho úplně to... prostého rodu.“

„Na prostým rodu já nevidím nic zvláštního,“ prohlásil ostentativně jeden velmi malý bratr, který se zdánlivě skládal z napůl prázdného černého roucha, kterému páchlo ze stínu pod kápí. „Tak my, příkladně, jsme všichni prostýho rodu. U nás v rodině se místo pasáka čuňat vždycky považovalo za hogo fogo d'olík.“

„Jenže vaše rodina nemá v žilách královskou krev, bratře Žumpo,“ odbyl ho bratr Štukatér.

„Jak to můžeš vědět?“ prohlásil bratr Žumpa umíněně.

„No, nakonec...“ váhavě připustil bratr Ostrověž. „Máš pravdu. Jenže v těch důležitých okamžicích praví králové odhodí takhle plášť a prohlásí ‚hled!‘ a jejich královský původ zazáří nad slunce jasněji.“

„Jak to vypadá v praxi?“ ozval se dychtivým hlasem bratr Dveřník.

„– *bych náhodou klíč o mohl mít královskou krev*,“ huhlal si pro sebe bratr Žumpa. „*Co si o sobě myslí, trouba, aby mi vykládal, že nemám v žilách královskou* –“

„Hele, prostě se to v té pravé chvíli pozná, no. Když takového krále vidíš, je ti to hned jasné!“

„Ale před tím, než to udělají, tak ještě musí zachránit království,“ upozorňoval bratr Štukatér.

„No ano,“ přikývl těžce bratr Ostrověž. „To je ze všeho nejdůležitější.“

„A před čím?“

„– zrovna takový právo mít královskou krev v žilách jako každé jiné, to si teda piš, ty –“

„Před Patricijem?“ naklonil bratr Dveřník kápi ke straně.

Bratr Ostrověž, náhle uznávaná autorita v oboru královských krví a rodů, zavrtěl hlavou.

„Já si nemyslím, že by byl Patricij to nebezpečí,“ řekl. „On sám o sobě není skutečný tyran. Zdaleka ne tak špatný jako někteří, které jsme zažili před ním. Víte, co tím myslím, že? On nás ve skutečnosti vlastně *neutiskuje*.“

„Mě utiskujou pořád,“ prohlásil pevně bratr Dveřník. „Mistr Kříčka, u kterýho pracuju, mě utiskuje ráno, v poledne a v noci taky, křičí na mě a vůbec. A ta ženská v obchodě se zeleninou, ta mě taky pořád utiskuje.“

„To je pravda,“ přidal se k němu bratr Štukatér. „Můj domáci, to je to samé. Jak ten mě utlačuje! Buší mi denně na dveře a pořád dokola vykřikuje, že mu dlužím činži, což je nestydatá lež. A ti lidé, co bydlí v bytě naproti, ti mě většinou utiskujou celou noc. Podívejte, povídám jim, vždyť já celý den pracuju, kdy se mám tedy učit hrát na tu tubu, ale to je marné. Tomu říkám útlak, to si pište. Jestli tedy já neúpím pod podrážkami utiskovatelů, tak mi ukažte kdo!“

„No, když je to tak –“ začal bratr Ostrověž pomalu, „– řekl bych, že můj švagr mě taky celý ten čas utiskuje. Koupil si nového koně a lehkou čtyřkolku a myslíte, že *já* mám něco takového? Nic nemám! Víte, co tím chci říct, ne? Kde je nějaká spravedlnost? Vsadím se, že král by nikdy takový útlak nedovolil, aby člověka kolikrát utiskovala vlastní žena otázkami, jako proč třeba taky nemáme takový vozík jako švagr Robert a tak.“

Nejvyšší velmistr naslouchal probíhajícímu rozhovoru s po-

citem, že se mu mírně točí hlava. Skoro to vypadalo, že znal teorii vzniku lavin, ale nebyla to pravda, nikdy se mu ani nesnilo o tom, že stačí na vrcholku hory shodit na úbočí malou sněhovou kuličku, aby to skončilo tak úžasným výsledkem. Vždyť je vlastně vůbec nemusel pobízet.

„Vsadím se, že by král řekl své i domácím,“ souhlasil bratr Štukatér.

„A lidi, kteří by se vytahovali přepychovými kočáry, by postavil mimo zákon,“ moudře příkyvoval bratr Ostrověž. „Stejně si je asi koupili za kradené peníze, řekl bych.“

„Já myslím,“ zasáhl teď do řeči Nejvyšší velmistr, který se rozhodl věci poněkud usměrnit, „že moudrý král by zakázal přepychové kočáry pouze těm, kteří by si je *nezasloužili*.“

Rozhostilo se zamyšlené ticho, během něž shromáždění bratři v duchu urychleně dělili vesmír na ty, kteří si zaslouží, a na ty, kteří nikoliv, přičemž sami sebe pochopitelně postavili na tu správnou stranu.

„Myslím, že to by bylo docela správné,“ ozval se nakonec bratr Ostrověž pomalu. „Ale bratr Štukatér má asi pravdu. Nedovedu si představit, že by se nějaký odnož prohlásil jen proto, aby osvobodil bratra Dveřníka, který má dojem, že se na něj křivě dívá nějaká zelinářka. Bez urážky.“

„A taky *šidí* při vážení,“ naježil se bratr Dveřník. „A jestli o ní chcete vědět ještě něco, tak –“

„Jistě, jistě, jistě,“ uklidňoval ho Nejvyšší velmistr. „Můžeme si klidně přiznat, že ti nejlepší obyvatelé Ankh-Morporku trpí pod podrážkami utiskovatelů. Bohužel, král se opravdu většinou zjevuje za mnohem pohnutějších událostí. Jako třeba za války.“

Věci se hýbaly tím správným směrem. Teď už je třeba jenom doufat a čekat, že někdo z nich ve své sobecké přihlouplosti přijde s tím správným návrhem.

„Kdysi tady prý bývalo jedno staré proroctví,“ ozval se znovu bratr Štukatér. „Vyprávěl mi o něm můj dědeček.“ Oči se mu v úpenlivé snaze vzpomenout si na ta stará slova upřely do ne-

známa. „Ó, ano. ‚Král se vrátí a s sebou přinese Právo a Pořádek. On sám bude znáti jen Pravdu a bude lidu pomáhat a chránit ho svým mečem.‘ No nemusíte na mě všichni tak zírat, já si to nevymyslel.“

„Ale vždyť *tohle* proroctví známe všichni. A to bude něco, až to jednou začne,“ řekl bratr Ostrověž. „Myslím, až začne s tím Pořádkem, a pojedje s Právem a Pravdou a tak dál jako čtyři strašliví jezdci z Jakokalypsy! Zdravím vás ve spolek!“ Zasípal strašidelným hlasem. „Já jsem král a tamhleto, co napájí koně, to je Pravda. To zní hloupě, co? Bodejť. Starým pověstem se nedá věřit.“

„Proč ne?“ oponoval mu bratr Žumpa vzpurným hlasem.

„Protože jsou strašlivě přikrášlené. Podle toho se to nejlépe pozná,“ odpověděl mu bratr Ostrověž.

„Nejlepší důkaz je spící princezna,“ vmísil se jim do řeči bratr Štukatér. „Takovou dokáže probudit jenom opravdový král.“

„Nebud' labuť,“ zarazil ho příkře bratr Ostrověž. „Nemáme krále, tak kde bys chtěl vzít princeznu? Mysli trochu logicky!“

„Pravda, za *starých* časů to měli opravdu jednoduché,“ prohlásil se šťastným výrazem bratr Dveřník.

„Jak to?“

„No, to jim stačilo zabít draka.“

Nejvyšší velmistr sejal ruce a nabídl tichou modlitbu každému bohovi, který by náhodou naslouchal. Skutečně se v těch lidech ani v nejmenším nemýlil. Jejich malé ukňourané myslí je dříve nebo později dovedou přesně tam, kde je chce mít.

„To je opravdu velmi zajímavý nápad,“ zahlaholil obdivným tónem.

„Dneska nám to ale není vůbec nic platné,“ prohlásil bratr Ostrověž kysele. „Žádní velcí draci už přece neexistují.“

„Ale mohli by být.“

Nejvyšší velmistr si jakoby bez zájmu vytahoval prst po prstu a poslouchal, jak mu praskají klouby.

„Promiňte, cože?“ obrátil se k němu bratr Ostrověž.

„Řekl jsem, že by mohli být.“

Ze stínu pod kápí bratra Ostrověže se vydral mírně nucený smích.

„Cože, vy myslíte skutečného draka? Obrovská křídla, šupiny a to?“

„Ano.“

„Dech jako otevřená pec?“

„Ano.“

„Takové ty... na nohách... taky? Škráby?“

„Spáry? Jistě. Tolik, kolik si budete přát.“

„Jak to myslíte, kolik si jen budu přát?“

„Předpokládal bych, bratře Ostrověži, že se taková věc vysvětluje sama. Když chcete draky, můžete dostat draky. Vy sem můžete přivolat draky. Teď, okamžitě. Myslím sem, do města.“

„Já?“

„Vy, všichni. Myslím samozřejmě my všichni,“ opravil se rychle Nejvyšší velmistr.

Bratr Ostrověž zaváhal. „No, víte, já si nejsem jistý, jestli je to zrovna ten nejlepší –“

„A ten drak bude poslouchat každý váš příkaz.“

To je zarazilo. A taky navnadilo. Spadlo to před jejich malá vychytralá vědomí jako kus čerstvého masa před čenich hladového psa.

„Mohl byste to opakovat ještě jednou?“ nadhodil bratr Štukatér pomalu.

„Můžete ho ovládat. Stačí mu přikázat a bude dělat, co mu řeknete.“

„Cože? Skutečný drak?“

Nejvyšší velmistr ve skrytu své kápě pozvedl oči k nebi.

„Ano, skutečný drak. Ne nějaký malý domácí mazlíček, jako jsou bahenní dráčci. Skutečný, nefalšovaný drak.“

„Ale já si vždycky myslel, že jsou to jen takové ty... mýty.“

Nejvyšší velmistr se naklonil kupředu.

„Byly to mýty, ale byla to i skutečnost,“ odpověděl hlasitě. „Současně lež i pravda.“

„No teď tomu nějak nerozumím,“ oznámil shromáždění bratr Štukatér.

„Nuže dovolte, abych vám to nějak znázornil. Bratře Zapětprstů, podejte mi tu knihu, prosím. Děkuji. Bratři, musím vám říci, že když jsem byl školen Tajnými mistry –“

„Kýmže to, Nejvyšší velmistře?“ zeptal se zmateně bratr Štukatér.

„Proč aspoň jednou neposloucháš? Ty *nikdy* neposloucháš. Tajnými mistry, řekl!“ zahučel mu do ucha bratr Ostrověž. „Vždyť víš, jsou to svatí proroci, co žijí na nějaké hoře, tajně všechno řídí a naučili ho své moudrosti a tak a umějí chodit po žhavém uhlí. Vždyť nám to vyprávěl teprve minulý týden. Bude to pomalu učit i nás, že ano, Nejvyšší velmistře?“ dodal poněkud podlézavě.

„Aha, *tajní* mistři,“ rozzářil se bratr Štukatér. „Promiňte. Ty černé kápě. Promiňte. Tajemství. Já si to pamatuju.“

Ale až budu vládnout městu, pomyslel si Nejvyšší velmistr, tak všechny tyhle hlouposti okamžitě skončí. Vytvořím novou tajnou společnost, ve které budou jen velmi bystří a nesmírně chytrí a schopní muži, i když zase ne *přesprlíš* chytří, to zase ne. Pak svrheme nepřístupného tyrana a nastolíme nový osvícený řád bratrství a humanismu a Ankh-Morpork se stane utopií. A pokud do toho budu moci mluvit, a to já zase budu, lidi, jako je bratr Štukatér, dám opékat na pomalém ohni. A jeho kříhouše* taky.

* Pozn. autora: *Ve slovníku Nářeční slova, která nás pobaví, je slovo „kříhouše“ definováno jako „křehké pečivo s hrozinkami“.* Myslím si, že tento slovník by byl pro Velmistra nedocenitelnou pomůckou zvláště ve chvílích, kdy by pro svou společnost potřeboval vymyslet nové přísady a zaklínadla. Kniha totiž dále obsahuje nejen výraz „pačák“ (nářeční výraz pro bačkoru), ale i „bzunták“ (krajový název čmeláka), a dokonce i „šmoule“ (rychlá závodivá hra, kde mají hlavní úlohu hlemýždi – proto se hraje především po dešti).

„Když jsem tedy byl, jak už jsem řekl, žákem Tajných mistrů –“ pokračoval.

„To bylo tam, jak jste nám vyprávěl, co jste musel chodit po rýžovém papíře, nebo ne?“ vskočil mu konverzačním tónem do řeči bratr Ostrověž. „Musím vám říct, že ten kousek se mi vřdycky hrozně líbil. Od té doby si schovávám rýžový papír z krabic od makaronů. Je to skutečně úžasné. Taky po něm dokážu chodit bez nejmenších potíží. To je jasný důkaz, co všechno pro vás může správný tajný spolek vykonat!“

Až se bude bratr Štukatér péci na rožni, pomyslel si Nejvyšší velmistr, nebude postrádat společnost.

„Zvuky vašich kroků na cestě Osvícení, bratře Ostrověži, jsou skvělým příkladem nám všem,“ prohlásil pak nahlas. „Rád bych však pokračoval – ehm, tedy – mezi mnoha taji, do kterých –“

„– počínaje srdcem Existence –“ nadhodil bratr Ostrověž vyčítavě.

„– mezi mnoha taji, počínaje srdcem Existence, jak říká tady bratr Ostrověž, do kterých mě zasvětili, byl také údaj o místě, kde dlí vznešení draci. Víra, že vymřeli, je naprosto chybná. Oni si prostě jen našli nový evoluční prostor. A z toho mohou být přivoláni. Tahle kniha –“ pozvedl v ruce nevelký svazek, “– nám poskytuje podrobný návod, jak.“

„Je to prostě jen tak v knize?“ užasl bratr Štukatér.

„Není to obyčejná kniha. Tohle je navíc pouhá kopie. Trvalo mi celá léta, než se mi ji podařilo objevit,“ odpověděl Nejvyšší velmistr. „Je psána rukou Trubky z Malachitů, velkého studenta dračí historie. Vlastní rukou. Dokázal přivolat draky všech velikostí. Dokážete to i vy.“

Zavládlo dlouhé tíživé ticho.

„Ehm,“ ozval se bratr Dveřník.

„Víte, totiž to... mně to připadá tak trochu... zavání to magií,“ vydechl bratr Ostrověž nervózním tónem člověka, který právě zjistil, pod kterým hrnkem ukrýl stánkař kuličku, ale nerad by to řekl sám. „Já jenom myslím... ne že bych chtěl nějak

pochybovat o vaší svrchované velmistrovské moudrosti, nebo tak, ale... no, víte... magie se mi nějak ne... to...“

Hlas se mu vytratil.

„No jo,“ ošil se i bratr Štukatér.

„On byl, ehm, totiž mág, víte,“ prohlásil bratr Zapětprstů. „Vy to asi nevíte, když jste byl zavřenej celou dobu na horách s těma vašima tajnejma to..., ale tady, ve městě to není tak jednoduchý! Kdyby nás mágové přistihli při něčem takovým, vltíli by na nás na to tata!“

„Říkají tomu sféry kompetencí,“ doplňoval bratr Štukatér. „To jako že já se jim nebudu míchat do tajemně provázané téhle... plné příčinných souvislostí, že, a oni nebudou po městě štukovat domy.“

„Ale já v tom nevidím žádný problém,“ usmál se Nejvyšší velmistr. Ve skutečnosti ho viděl naprosto jasně. Tak tohle je poslední překážka. Teď je třeba pomoci ji jejich zakrslým mozečkům nějak překonat, a budu držet celý svět na dlani ruky. Ty jejich přihlouplé omezené osobní zájmy ho zatím ještě nikdy nenechaly na holičkách, určitě se to nestane ani teď...“

Shromáždění bratři nejspíše přešlapovali. Pak promluvil bratr Žumpa.

„Pch. *Mágové*. Co ti vědí o každodenní lidský dřině?“

Nejvyšší velmistr se zhluboka nadechl. *No...*

Vzduch zhoustl všeodsuzujícím nepřátelstvím.

„Nic, to je pravda,“ přikývl bratr Zapětprstů. „Choděj si sem tam se zdviženejma nosama a myslej si, že pro ně nejsme dost nóbl. Pamatuju si je dobře, když jsem byl ještě zaměstnanej na Univerzitě. Jeden jako druhej mají rozsezený zadky. A rád bych je viděl při nějakým poctivým zaměstnání!“

„Jako je zlodějna, chceš říct?“ nadhodil jízlivě bratr Ostrověž, který bratra Zapětprstů nikdy neměl příliš v lásce.

„Samozřejmě, každý z nich vám řekne,“ pokračoval bratr Zapětprstů zvýšeným hlasem a okázale poznámku ignoroval, „že nesmíte čarovat, protože oni jediní vědí, jak to dělat a ne-

poškodit při tom všeobecně soulad věcí a bůhví co ještě. Podle mě jsou to jenom samý kecý.“

„Nó-ó,“ ozval se váhavě bratr Štukatér, „já si nejsem jistý. Podívejte, když si namícháte špatnou omítku, může to skončit akorát tak, že budete stát po kolena v maltě, která se vám neudržela na zdi. Ale když uděláte nějakou chybu v magii, všichni říkají, že se můžou stát strašlivé věci, vylezou různé obludy a špatně to s nešťastníkem dopadne.“

„Jo, jenže to říkají mágové,“ zamyslel se bratr Ostrověž. „Abych vám řekl pravdu, taky jsem je nikdy nemohl ani vystát. Třeba na něco kápli a nechtějí se o to podělit s námi ostatními. Když tak o tom přemýšlíte, všechno, co dělají, se skládá z řečí a mávání rukama.“

Nad tím výrokem se bratři zamysleli. Zdál se přesvědčivý. Kdyby *oni* na něco kápli, taky by nechtěli, aby se jim do toho někdo montoval.

Nejvyšší velmistr usoudil, že nazrál čas.

„Takže jsme stejného názoru, bratři? Jste připraveni pocvičit se tak trochu v magii?“

„Jo cvičení?“ usklíbl se bratr Štukatér s úlevou. „Tak to mi nevadí. Když to nemá být doopravdy –“

Nejvyšší velmistr udeřil knihou o stůl.

„A to tedy ne!“ zvolal předstíraje spravedlivé rozhořčení. „Provedeme skutečné zaklínadlo! Postavíme celé město do latě! Přivoláme pravého draka!“ vykřikl.

Shromáždění o krok ustoupilo. Pak se ozval bratr Dveřník. „A když se nám podaří přivolat pravého draka, tak se objeví král? Jen tak?“

„Ano!“ přikývl s naprostou jistotou Nejvyšší velmistr.

„Já bych tomu věřil,“ přikývl bratr Ostrověž s výrazem znalce. „Zní to naprosto logicky. Vyplyvá to z osudu a nezměnitelného chodu světa.“

Shromáždění na chvíli zaváhalo, ale pak nastalo všeobecné přikyvování kápí. Jen bratr Štukatér se tvářil poněkud nešťastně.

„Nó-ó,“ přešlápl z nohy na nohu, „nemůže se nám to nějak vymknout z rukou, že ne?“

„Ujišťuji tě, bratře Štukatére, že ho můžeme vrátit, odkud přijde, kdykoliv si to budeme přát,“ zaševelil okamžitě Nejvyšší velmistr.

„No... v tom případě...“ přikývl váhavý bratr. „Tak alespoň na chvíli. Myslíte, že by tady mohl chvíli zůstat? Třeba tak dlouho, aby stačil spálit nějaké výbojné stánky se zeleninou?“

A je to...

Vyhrál. Znovu se objeví draci. A král. Ne takový, jako byli ti staří králové. Král, který udělá, co se mu řekne.

„To ovšem závisí jen na tom,“ kul železo, dokud bylo žhavé, „jak budete celé věci nápomocni. Nejdříve ze všeho budeme potřebovat jakýkoliv magický předmět, který seženete...“

Asi by to nebyl ten nejlepší nápad, ukázat jim, že druhá polovina knihy pána z Malachitů není nic jiného než černý spečený škvarek. Zřejmě na to ten člověk nebyl dobře připraven.

To on si povede mnohem líp. A absolutně nikdo ho nedokáže zastavit.

Venku zaduněl hrom.

Říká se, že bohové hrají hry s osudy lidí. Ale jaké hry, proč, jaké jsou hodnoty jednotlivých figurek a o čem ta hra je a jaká má pravidla – kdož ví?

Je lepší o tom nepřemýšlet.

Venku strašidelně zachřestil hrom...

Padla šestka.

Tak, teď se na krátkou chvíli vzdalme z vlhkých ulic Ankh-Morporku, přenesme se přes ranní mlhy Zeměplochy a zaostřeme pohled na mladíka, který kráčí k městu s otevřeností, bezelstností a nevinností ledovce, jenž míří do hlavního plavebního koridoru.

Ten mladý muž se jmenuje Karotka. Není to kvůli jeho

vlasům, které mu otec vždycky v zájmu hygieny přistříhoval nakrátko. To jméno dostal podle svého tvaru.

Jeho tělo má totiž onen klínovitý vzhled, jaký mladík získá zdravým životem, vyváženou venkovskou stravou a celodenní inhalací horského vzduchu. Když si protahuje ramenní svaly, musí jim nejdřív ostatní svaly ustoupit z cesty.

Nese si také meč, který mu byl darován za podivných okolností. Tajemných okolností. Co je překvapující, na tom meči je cosi velmi překvapivého. Není totiž kouzelný. Nemá ani jméno. Když s ním máchnete, neprostoupí vás pocit síly, ne, uděláte si jen puchýře. Dalo by se uvěřit, že je to kouzelný meč, užívaný tak často, že o všechny své kouzelné vlastnosti přišel a stal se z něj meč docela obyčejný – dlouhý kus kovu s velmi ostrými okraji. A na čepeli není žádný nápis, který by předpovídal osud.

Je, abychom řekli pravdu, prakticky unikátní.

Duněl hrom.

Odpadní stoky města s tichým pomlaskáváním unášely zbytky noci, z nichž některé se ještě pokoušely slabě protestovat.

Když kalná záplava dorazila k tělu kapitána Elánia, voda se rozdělila a obtékala ho dvěma proudy. Elánius otevřel oči, nejprve si užil krátký okamžik klidu a míru a pak ho jako lopata udeřily vzpomínky.

Pro Noční hlídku to byl těžký a špatný den. Tak především se toho dne odbýval pohřeb Herberta Kýty. Chudák starý Kýta. Porušil jedno ze základních pravidel nočního strážného. Nebylo to pravidlo, které by si mohl člověk jako Kýta dovolit porušit dvakrát. A tak jeho tělo spustili do navlhle země. Na rakev bubnoval déšť a kromě tří zbývajících strážných, nejopovrhovanějších mužů v celém městě, nepřišel jediný člověk, který by truchlil nad jeho hrobem. Seržant Tračník měl v očích slzy. Chudák starý Kýta.

A chudák starý Elánius, pomyslel si Elánius.

Chudák starý Elánius, který tady leží ve stoce. Ale to je

přesně to místo, odkud původně vylezl. Chudák starý Elánus, kterému se voda točí vírem pod hrudním plátem. Chudák starý Elánus, který se musí dívat, jak kolem něj pomalu proplouvá všechna ta špína. I chudák starý Kýta musí mít v téhle chvíli lepší výhled než chudák starý Elánus, pomyslel si kapitán.

Tachjachtovlasněbylo... hned po pohřbu šel do hospody a koupil si pití... ne, nene... bylo to jinak. Nekoupil pití, ale nakoupil opici. Protože se celý svět najednou zbortil a zošklivěl, jako když se odráží v pokřiveném zrcadle, a trochu se vracel ke své původní podobě, jedině když jste se na něj dívali dnem láhve.

Bylo v tom ještě něco jiného, moment, co to bylo?

Aha, ano. Večer. Čas nastoupit do služby. Starý Kýta už nemusel. Bylo třeba sehnat nového muže. Ale on se nějak objevil sám, že to tak bylo? Přinesl dopis...

Elánus se vzdal a klesl znovu naznak. Stoka si klidně bublala dál.

Nad hlavou ležícího kapitána v hustém dešti zářil a blikal svítící nápis.

Nebyl to jen svěží horský vzduch, co dodalo Karotkovi jeho skvělou fyzickou kondici. Pravděpodobně tomu pomohlo i to, že ho vychovávali trpaslíci, a to ve zlatém dole, kde dvanáct hodin denně tlačil z hlubin na povrch vagony s natěženou rudou.

Chodil nahrbený. To byl bohužel následek pobytu ve zlatém dole řízeném trpaslíky, kteří trpí utkvělou myšlenkou, že když postaví strop ve výšce sto šedesát pět centimetrů, je vysoký až nad hlavu.

Karotka vždycky věděl, že je jiný. Tak především měl vzdycyky mnohem více boulí. A pak za ním jednoho dne přišel jeho otec, jehož temeno měl zhruba ve výši pasu, a řekl mu, že on, Karotka, proti všemu očekávání není trpaslík, jak celá léta věřil.

Je to strašná věc, když je někomu šestnáct, a k tomu ještě zjistí, že patří k jinému živočišnému druhu!

„Nechtěli jsme ti to říct dřív, chlapče,“ řekl mu smutně otec. „Doufali jsme totiž, že z toho vyrosteš.“

„A z čeho?“ zeptal se Karotka.

„Z toho, jak pořád rosteš. Ale teď už si maminka myslí, no, my oba si myslíme, že je čas, aby ses vypravil mezi tvory, ke kterým patříš. Myslíme si, že by to od nás nebylo správné, držet tě tady dál a nedopřát ti společnost, která by byla na tvé výši.“ Otec si rozpačitě pohrával s volným nýtem na své přilbě, což bylo jasné znamení, že má obavy. „Hm,“ dodal.

„Ale vždyť vy jste můj národ!“ prohlásil Karotka zoufale.

„Vzato kol a kolem, ano,“ přikývl otec. „Ale vzato jinak kolem a kolem, myslím tedy přesněji a do větších podrobností, tak ne. To všechno ta zatracená genetika, víš? Proto si myslíme, že by nebylo špatné, kdybys vyrazil nahoru a trochu se porozhlídnul po světě.“

„Cože, to jako napořád?“

„Oh, ne! Ne. Samozřejmě, že ne. Přejď na návštěvu nebo se vrať, kdykoliv se ti bude chtít. Ale víš, mládenec tvého věku, zalezlý tady dole... To by nebylo správné. Rozumíš mi. Víš, co myslím. Už nejsi dítě. Nemůžeš celé dny lézt po kolenou a tak. To by nebylo správné.“

„A z jakého jsem to vlastně rodu?“ pátral nejistě zmatený Karotka.

Starý trpaslík se zhluboka nadechl. „Jsi člověk, chlapče.“

„Cože? Jako pan Voříšek?“ Pan Voříšek dvakrát týdně projížděl po horských cestách a vyměňoval své zboží s trpaslíky za zlato. „Patřím k Vysokému národu?“

„Vždyť měříš chlup přes dva metry, chlapče. Voříšek sotva metr pětasedmdesát.“ Trpaslík si začal znovu hrát s volným nýtem. „Vždyť to vidíš sám.“

„Ano, ale – třeba jsem na svou výšku jenom trochu moc vyrostl,“ snažil se Karotka zoufale. „Podívej, když mohou být malí lidé, proč by nemohli být velcí trpaslíci?“

Otec ho uklidňujícím gestem poplácal v podkolení.

„Musíš se konečně postavit pravdě tváří v tvář, chlapče. Tam nahoře budeš mnohem víc doma. Máš to v krvi. A taky jsou tam mnohem vyšší stropy,“ řekl starý trpaslík a v duchu dodal: Nemůžeš se věčně mlátit do hlavy a ztrácet vědomí.

„Počkej, okamžik,“ prohlásil najednou Karotka a čelo se mu zkrabatilo nezvyklou námahou logického myšlení. „Ty jsi trpaslík, ne? A mamí je taky trpaslík, ne? Takže já bych měl být taky trpaslík. To dá přece rozum.“

Trpaslík si těžce povzdechl. Doufal, že k tomuhle se dostanou pomalu, oklikou a dejme tomu teprve během nějakého toho měsíce, ale jak bylo vidět, už na to nebyl čas.

„Sedni si, chlapče.“ Karotka si sedl.

„Celá věc je v tom,“ začal trpaslík, když se velká chlapcova tvář ocitla skoro na úrovni jeho obličeje, „že jsme tě kdysi našli v lese. Batolil ses vedle cesty... hm.“ Volný nýt tiše zaskřípal.

„Je tady ovšem jeden háček... totiž, byly tam ty vozy. Spálené na uhel, dalo by se říct. A mrtví lidé. Hm, no jo. Velmi mrtví lidé. To kvůli banditům. To byla zlá zima, tahle zima, a do kopců se stahovala všelijaká pakáž... Tak jsme tě vzali k sobě a potom, no, jak jsem říkal, víš, byla to dlouhá zima a máma si na tebe zvykla. Pak už jsme se tak nějak nedostali k tomu, abychom Voříška požádali, aby se v okolí poptal co a jak. No a to je všechno.“

Karotka celé vyprávění přijal naštěstí dost klidně, hlavně proto, že mu z větší části nerozuměl. Kromě toho, podle všeho, co věděl, když někdo našel v lese batole, byl to docela normální způsob, jakým děti přicházejí na svět. Trpaslík* není považován za dost starého na to, aby se o těchto věcech dozvěděl bližší technické podrobnosti, dokud nedosáhne puberty**.

„Dobrá, tati,“ prohlásil a sehnul se tak, aby se jeho rty ocitly

* Pozn. autora: *Slovo trpaslík se používá shodně pro obě pohlaví. Všichni trpaslíci mají vousy a nosí dvanáct vrstev oděvu. Jejich pohlaví závisí víceméně na náhodě.*

** Tj. zhruba v pětapadesáti letech.

co nejlíže trpaslíkovu uchu. „Jenže víš, já a – znáš Mátu Žulo-
drťovou? Je tak krásná, tati, má vousy hebké jako... jako...
hrozně hebké – a my si moc rozumíme a –“

„Ano,“ přikývl poněkud odměřeně starý trpaslík. „Já vím.
Její otec za mnou byl na slovíčko.“ A její matka skočila na slo-
víčko za tvou matkou, dodal sám pro sebe v duchu, a *ta* pak za-
šla na slovíčko se mnou. Na spoustu slovíček.

„Víš, není to tím, že by proti tobě něco měli,“ pokračoval
starý trpaslík. „Jsi slušný mládenec a skvělý pracant, určitě by
z tebe byl dobrý zeť. I tři skvělí zeťové. Jenže v tom je právě ta
potíž. A kromě toho jí není ještě ani šedesát. To není správné.
Nedělalo by to dobrotu.“

Slyšel kdysi o dětech vychovaných vlky. Bylo by ho hrozně
zajímalo, jestli musel vůdce smečky také řešit podobné ošemet-
né věci jako on teď. Třeba musel to vlčí dítě odvést na nějakou
vzdálenou tichou paseku a říct: Podívej, synku, možná že už tě
taky napadlo, proč nejsi porostlý srstí jako všichni ostatní...

Probíral to s Voříškem. To je poctivý a hodný člověk, tenhle
Voříšek. Samozřejmě, vždyť už se znali s jeho otcem. I dědeč-
kem, když tak o tom teď přemýšlí. Zdá se, že lidé dlouho ne-
vydrží, bude to asi tou strašlivou námahou, když srdce musí
pumpovat krev tak vysoko.

„Tak tenhle problém ti nezávidím, králi*,“ prohlásil starý
Voříšek, když si spolu sedli se skleničkou něčeho ostřejšího na
lavici u ústí šachty č. 2.

„Je to hodný hoch, abyste si nemyslel,“ řekl král. „Ryzí
povaha. Čestný. Ne že by překypoval inteligencí, ale když mu
řeknete, aby něco udělal, nedopřeje si klidu, dokud to není
hotovo. Poslušný.“

„Taky byste mu mohli useknout nohy,“ nadhodil Voříšek.

„Nejsou to jeho nohy, s čím budou potíže,“ zavrtěl král
zachmuřeně hlavou.

* Pozn. autora: *Původní výraz zní dezka-*knik* – důlní náčelník.*

„Aha. Vlastně. V tom případě byste mu mohli –“

„Ne.“

„No, asi ne,“ souhlasil Voříšek zamyšleně. „Hmm. Dobrá, potom ti nezbyvá nic jiného, než ho na nějakou dobu poslat pryč. Ať se trochu porozhlídne mezi lidmi.“ Voříšek se pohodlně opřel. „Ty tady máš prostě najednou kachnu,“ dodal vědoucím tónem.

„Nemyslím, že bych mu to mohl říct takhle. On odmítá uvěřit dokonce i tomu, že je člověk.“

„Ale ne, já jsem tím chtěl říct, že je to, jako když vychováš káče mezi kuřaty. To je známá historka z venkovských dvorků. To káče brzo zjistí, že nedokáže zobat, a neví, co je to plavat po vodě.“ Král mu vychovaně naslouchal. Trpaslíci se v hospodářství moc nevyznají. „Ale stačí, abys takové káče šoupnul na chvíli mezi ostatní kachny, dovolil mu namočit si nohy, a už se po kuřatech ani neohlídne. A pic kozu do vazy, je to.“

Voříšek se odmlčel spokojený sám se sebou.

Když strávíte valnou část života pod zemí, vaše vědomí a chování bude velmi doslovné. Trpaslíci neužívají metafory ani přirovnání. Kámen je tvrdý, temnota je temná. Zkus něco popsat s pomocí přirovnání a dostaneš se do maléru, to je jejich motto. Král, který už dvě stě let vedl občasně hovory s lidmi, si však vybudoval určitou duševní dílnu, ve které dokázal sice bolestivým, nicméně celkem přesným procesem přetvořit lidské výroky na srozumitelnou řeč.

„Když udeříš kozu do vazy, tak ji pravděpodobně zabiješ,“ připustil pomalu.

„Jasně, jako ten problém.“

Pak se rozhostilo delší ticho, během nějž podrobil král Voříškovu řeč důsledné analýze.

„Takže ty mi říkáš,“ promluvil potom a vážil pečlivě každé slovo, „že bychom měli poslat Karotku dělat kachnu mezi lidi, protože kozu zabiješ nejsnáze ranou do zátylku.“

„Je to hodný chlapec. Pro takového velkého a silného mla-

díka se naskytne mezi lidmi spousta příležitostí,“ pokýval hlavou Voříšek.

„Slyšel jsem, že se trpaslíci občas vydávají za prací do Velkého města,“ nadhodil král nejistě. „A většina z nich posílá rodinám peníze, což je velmi chvályhodné a správné.“

„No vidíš. Sežeň mu místo u... v –“ Voříšek se chvilku zamyslel, ale pak ho najednou osvítilo, „– třeba v Městské hlídce, nebo něco takového. Víš, že můj pradědeček býval v Hlídce? To je skvělé uplatnění pro silného mládence, alespoň mi to vždycky říkal můj dědeček.“

„Co je to hlídka?“ zeptal se král.

„Nó,“ prohlásil Voříšek s rozšafností člověka, jehož rodina se během posledních tří generací nedostala dál než třicet kilometrů od domova, „to je skupina mužů, kteří chodí po městě a dohlížejí na to, aby lidé dodržovali zákony a dělali, co se jim řekne.“

„To je velmi chvályhodná činnost,“ souhlasil král. Tady v okolí to byl především on, kdo říkal, co a jak se má udělat, a měl proto jednoznačně vyhraněný názor na lidi, kteří to nedělali.

„Samozřejmě, že tam neberou každého,“ hrábl až na dno svých vědomostí Voříšek.

„No to si myslím, když jde o tak důležitou činnost. Napíšu jejich králi.“

„Já myslím, že oni krále nemají,“ zamyslel se Voříšek. „Jenom nějakého muže, který jim říká, co mají dělat.“

To přijal král trpaslíků celkem klidně. To totiž z devadesáti sedmi procent znělo jako definice královské funkce, alespoň co se jeho týkalo.

Karotka přijal všechny ty novinky klidně, stejně jako by přijal pokyn k znovuotevření šachty č. 4 nebo příkaz k vykácení části lesa určeného na důlní výdřevy. Všichni trpaslíci jsou od přírody svědomití, vážní, gramotní, poslušní a logicky uvažující tvorové, jejichž jediná drobná chybička spočívá v tom, že mají sklony vrhnout se už po první skleničce na své nepřátele s výkřikem „Arrrrgh!“ na rtech a sekerou v ruce a useknout jim nohy v ko-

leně. Karotka neviděl důvod, proč by měl být jiný. Půjde do toho *města*, ať už je to tedy cokoliv, a nechá ze sebe udělat člověka.

Berou jen ty nejlepší, tvrdil Voříšek. Člen hlídky musí být zkušený válečník, poctivý v myslí, řeči i činech. Ze studnice příběhů, vyprávěných předky, vytáhl stařík vědro plné historek o pronásledování zlosynů po střechách ve světle úplňku a o zuřivých, ale vždy vítězných šarvátkách s přesilami lapků a lupičů. Ve většině z nich pochopitelně jeho praděd hrál nemalou, často dokonce hlavní roli.

Karotka musel připustit, že to zní mnohem líp než historiky z dolů.

Po krátkém přemýšlení napsal král vládci Ankh-Morporku a uctivě se dotázal, jestli má Karotka naději dostat se mezi nejlepší muže města.

V dole se dopisy psaly velmi zřídka. Ustala práce, celý klan usedl kolem malého stolku a v uctivém tichu pozoroval krále, jehož brk hlasitě skřípal po aršíku pergamenu. Svou tetu král poslal k Voříškům s uctivou omluvou a prosbou o zapůjčení kusu pečetního vosku. Sestru zase vyslal dolů do vesnice, aby se zeptala čarodějky slečny Česnekové, jak se správně dělí slovo „doporučení“.

Pak ubíhaly měsíce.

A najednou přišla odpověď. Byla pěkně umaštěná a špinavá, protože v horách Beraní hlavy se pošta dala tomu, kdo měl alespoň zhruba namířeno směrem k místu, kde žil adresát. Byla také velmi krátká. Říkala jen, že žádost o vstup do stráže byla přijata a mladík že má nastoupit okamžitě.

„A to je všechno?“ zeptal se Karotka. „Já myslel, že budu muset absolvovat nějaké testy a takové věci. Aby se zjistilo, jestli vyhovuju.“

„Jsi můj syn,“ prohlásil král, „a já jim to taky napsal, rozumíš? Jak bys mohl nevyhovovat? Pravděpodobně máš šanci stát se důstojníkem.“

Zpod svého křesla vytáhl vak, chvíli se v něm přehraboval a nakonec podal Karotkovi podlouhlý kus kovu připomínající meč, jehož ostří však teď nemělo daleko k pile.

„Tohle by ti mohlo právem náležet,“ řekl. „Když jsme našli ty... vozy, tohle bylo to jediné, co tam zbylo. To ti lapkové, víš. Jen mezi námi –“ posuňkem přivolal Karotku blíž, „měli jsme tady kvůli tomu čarodějkou, aby si ten meč pořádně prohlídla. Pro případ, že by byl kouzelný. Ale není. Řekla, že je to ten nejobyčejnější meč, jaký kdy viděla. Obvyčně meče nějakou tu magii mají, podle mě je to tím, že magie se někdy chová tak trochu jako magnetismus. Ale myslím, že je docela pěkně vyvážený.“

Podal ho Karotkovi.

Znovu se začal přehrabovat ve svém vaku. „A potom tady mám ještě tohle.“ Pozvedl v jedné ruce košili. „Ta tě ochrání.“

Karotka se jí opatrně dotkl prstem. Byla zhotovena z vlny divoké ovce žijící v horách Beraní hlavy a měla hebkost a výhřevnost prasečích štětín. Byla to jedna z těch proslulých trpasličích kazajek, které by pro snadnější manipulaci potřebovaly na několika místech pany.

„Před čím mě ochrání?“

„No, před chladem a tak,“ odpověděl král. „Maminka říká, že si ji máš vzít. A... ano... teď jsem si vzpomněl. Pan Voříšek říká, že tě prosí, aby ses u něj zastavil cestou z hor. Chtěl by ti něco dát.“

Otec i matka mu mávali, dokud nezmizel v záhybu cesty. Máta se ani neobjevila. Bylo to zvláštní. Měl dojem, že se mu v posledních dnech nějak vyhýbala.

Meč si zavěsil na záda, chleby a čisté prádlo si dal do vaku a svět mu víceméně ležel u nohou. V kapse měl pověstný dopis od Patricije, muže, který vládl velkému a překrásnému městu Ankh-Morporku.

Alespoň tak o něm mluvila Karotkova matka. Dopis měl důležitě vyhlížející korunku v záhlaví, ale podpis zněl tak nějak jako Lupin Klikyhák, sekr. kanc. Patr. An-Mo., v. r.